

Magyar Nemzet

„...a dolgot őt magát nézzük...”

Körben járás

Tizenhárom évvel ezelőtt nyolcvan embert hívott meg az Erzsébet hídra néző lakására **Eörsi István** író-műfordító-dramaturg, hogy „másként gondolkozzanak” 1956-ról, mint a kádári hatalom hivatalos hazugságai. Múlt péntekre ismét meghívta az egykori tanácskozókat Eörsi, hogy eszmét cseréljenek a forradalomról, de egyben az 1986 óta történekről is.

Azt hiszem, akik eljöttek '86-ban ide, azok ezt ma is nyugodtan megtehetik, hiszen itt most nem aktuális politikai összefogásról van szó, hanem egyszerűen az akkori összejövetel felidézéséről – bizakodott még a tanácskozás előtt **Magyar Bálint**. Az SZDSZ elnöke szerint a forradalom sajnos ki van téve a legkülönbözőbb kisajátítási kísérleteknek, ám ők minden olyan személlyel, erővel szívesen szóba állnak, aki, illetve amelyik a liberális értékeket tiszteletben tartja. Vele ellentétben a házigazda kevésbé volt derűlátó. Mint mondta, nem nagyon bízik abban, hogy a táborokat elválasztó mély árkok átugorhatók lesznek, de abban igen, hogy „találunk néhány pontot, amiben egyetérthetünk”.

A balsejtelem beigazolódt: igencsak féloldalasra sikeredett az összejövetel, szinte kizárólag az SZDSZ-hez kötődők jelentek meg. Az Eörsi szívének oly kedves munkástanácsok egykori vezetői közül például **Rácz Sándor** nem is reagált a meghívásra. Viszont – sűrű programja ellenére – szakított időt felkeresni az összejövetelt **Göncz Árpád** köztársasági elnök, aki rövid beszéde után sietve távozott is következő programjára.

A házigazda **Eörsi** azt boncolgatta, hogy a pártállam összeomlásakor csak egyetlen út menthetett meg attól, hogy lesüllyedjünk a harmadik világ szintjére: ha gazdaságilag és politikailag egyaránt felzárkózunk a nyugati világhoz. Vagyis ha *eltávolodunk* az új rendszernek legitimitást biztosító '56 szellemétől. Szerinte ugyan a kádárista állam megbukott, de a kádárizmus pszichológiai reflexei töretlenek. **Varga László** történész napjainkról illetően összegzést adott: „Kompország, megint Bizánc felé navigál.”

A megjelentek sokoldalúan vizsgálták már életük során a legendás tizenkét napot, sokuk tevékenyen részt is vett benne – s mégis. Kesernyés lett a szája íze az újságírónak, amikor a megjelent meghívottak közti egyetlen „másként gondolkodó”, **Dénes János** szavait nagy türelmetlenséggel fogadták. A **Kőbányai Gyógyszerárugyár** munkástanácsának hajdani elnöke felidézte, hogy amit 13 éve mondott, az *ma aktuálisabb, mint valaha*: napjainkban is szükség van magyarságvédelemre. Disszonáns volt hallani a zsigeri nemtetszés moráját az egyetlen volt munkástanács vezető szavaira, miközben a megjelentek egyetértettek abban, hogy a munkástanácsok szabták meg a forradalom lényegi irányát. A gondolat- és lelkiismereti szabadság bajnokai ismét rosszul vizsgáztak toleranciából, mint már oly sokszor az elmúlt tíz évben.

Ha az újságíró fiatalkorában sokat járt a „repülő egyetemre”, s ösztöndíját „a kis Rajk szamizdatbutikjában” költötte el hónapról hónapra, akkor egész más képet őriz magában, mint amit a hajdani demokratikus ellenzéki „kemény mag” ma formáz, s nem csupán azért, mert öregszünk. Akkor arról volt szó, hogy a társadalom balkánias-posztfeudális vonásaitól meg kell szabadulni, az informális hatalomgyakorlás rendszerét fel kell számolni, és mindenképp: demokratának lenni annyit tesz, hogy nem félünk. A büszkén vállalt definíció: „másként gondolkodók” azt meg végképp nem jelentette, hogy a másokra a gondolataiért, nézeteiért haragszunk meg.

Ezért is esett rosszul, hogy a lapunkban mostanában megjelenő elemzéssorozat szerzője, **Tellér Gyula** az „egykori barátunk” titlust kapta. **Tellér Gyula** ugyanis SZDSZ-es képviselő volt az 1990–1994-es parlamentben, de nem értvén egyet az MSZP-hez való közeledéssel, távozott a szerinte liberális Fidesz irányába. Az „egykori barát” azért kapott kritikát távollétében, mert 1956-ot az elnyomott polgárság forradalmának merészeli értékelni, holott az Eörsi-szeánsz vendégei szerint az egy baloldali, szocialisztikus indíttatású forradalom.

Igaza van **Magyar Bálint**nek: 1956 sajnos ki van téve a legkülönbözőbb kisajátítási kísérleteknek. Akik valóban nyitottak a liberális értékekre, a másságra, azok nemcsak kötelesek komolyan venni, hanem egyenest örömmel fogadnak minden újabb szempontot, ami egy bonyolult történelmi jelenség mélyebb megértéséhez segít. Vajon vannak-e még ilyenek? Mert akik folyvást csak egymást ünneplik, s kizárólag egymásra figyelnek, szükségképpen csak körben járnak.

Nyiri János